

ПРОЧЕТЕНО ОТ НАС

Снимка: Теодора Цанкова
Худ. оформление: Таня Дечева, Николай Генов

НОВ ПРИНОС КЪМ ПАТРИСТИЧНОТО НАСЛЕДСТВО

НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

РЕЦЕНЗИЯ¹

Иван П. Петров

Медицински университет – гр. Пловдив

Софийски университет „Св. Климент Охридски“²

Представяното изследване съчетава в книжното си тяло издание на новобългарски превод на съчинение на един от стълбовете на християнската традиция и мисъл – Коментар върху Евангелието от Йоан от св. Кирил Александрийски (375/380–444) и коментар, който е по-скоро богословски ориентиран, но засяга също така и някои аспекти от историята на ранната християнска философия и култура.

Авторът е ценен и важен в патристичната литература, тъй като на него се дължи първата изчерпателно и цялостно развита христология. Нему се дължат два от трите основни текста на халкедонското вероопределение, прието на Четвъртия вселенски събор. Св. Кирил въвежда в употреба понятия и термини като „ипостасно единение“ (ή καθ'ὑπόστασιν ἕνωσις), както изясняването на единството на действията при съхраняване на личните свойства на трите Ипостаси (чрез формулата „от Отца чрез Сина в Духа“ παρὰ τοῦ Πατρὸς δι'Ἰουῦ ἐν Πνεύματι), същността на Сина като „рождение (γέννημα) от същността на Отца“ или „плод (καρπός) на Неговата същност“, а не творение или произведение (οὐ κτίσμα, οὐδέ ποιήμα) (по Pravoslavnaaya Entsiklopediya, Kirill (v. 34: 225-299)).

Преводът на коментара към Евангелието от Йоан е осъществен от оригиналния старогръцки текст, представен в изданието на Филип Пъси от 1872³, като са взети

¹ Русев, Р. Екзегетиката на Свети Кирил Александрийски. Изследване върху особеностите на александрийската тълкувателна традиция на базата на библейските коментари на Свети Кирил, Архиепископ на Александрия. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2019.

² Настоящата рецензия се осъществява в рамките на националната програма „Млади учени и постдокторанти“.

³ В книгата по грешка е отбелязано, че изданието е от 1868 г., но това е годината на издаване на коментарите към Дванадесетте пророци (Cyrillus Alexandrinus, In XII Prophets, edit. Philippus Edvardus

предвид и корекциите на гръцкия текст от най-новото издание на текста в поредицата *Sources Chrétiennes* под редакцията на Бернар Мьоние (Meunier 2018). В самия новобългарски превод е нанесена пагинацията по Пъси, което прави преводът използваем и цитируем и за специалисти, чиито познания по старогръцки не биха били достатъчни за откриването на оригиналните пасажки.

Новобългарският превод е предшестван от увод и пространно въведение не само в самото съчинение на раннохристиянския мислител, но също и в контекста, в който св. Кирил се подвизава. Особено ценни са и главите, посветени на отделни значими моменти от учението на Александрийския патриарх – тук е обърнато особено внимание на характера на пророческото и апостолско вдъхновение (стр. 11–17), отношението между двата завета (стр. 18–33), както и различните смислови пластове в текста на Писанието (33–77). Отличаваща се положителна черта на споменатите глави са обширните бележки под линия, в които авторът се позовава на изворов материал от други патристични автори, привеждайки често в скоби оригиналите на термините и/или пасажите. Смятам, че този подход за максимално вписване на съчетанието автор-текст в традицията е добра практика, която следва да се възприеме и да се прилага по-често във филологическите изследвания, касаещи християнските текстове, рецепцията им и функционирането им на културно и философско ниво.

Същият богат филологически апарат подплатява и самия новобългарски превод с изобилие от коментари и препратки към оригиналния текст и неговите особености.

В заключение може да се обобщи, че книгата на Росен Русев е не само ценна с това, че представя част от наследството на значим християнски автор на интересуващите се съвременници, но също така и с богатия и полезен коментар, чрез който читателят може подготвен да посегне към богатството на този дял от патристичната съкровищница.

Библиография:

- Meunier 2018*: Cyrille d’Alexandrie, Commentaire sur Jean, livre I, Sources Chrétiennes 600, ed. Bernard Meunier, 2018.
- Pravoslavnaia Entsiklopediya*: Pravoslavnaia Entsiklopediya pod redaktsiyey Patriarkha Moskovskogo i vseya Rusi Kirilla [21.06.2020]. <<http://www.pravenc.ru/>>. [Православная

Pusey, Oxford Clarendon Press, London, vol. I-II, 1868). Персистентно е и грешното изписване на името на издателя на текста само с едно “p”.

Энциклопедия: Православная Энциклопедия под редакцией Патриарха Московского и
всей Руси Кирилла. [21.06.2020]. <<http://www.pravenc.ru/>>.]

*Pusey 1872: Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in D. Joannis Evangelium, Oxonii: e Typographeo
Clarendoniano, M.DCCC.LXXII.*